

Kalužnicek

**KONCEPCE LESNÍHO RODINNÉHO KLUBU
NA TIŠNOVSKU KALUŽNÍČEK**

ÚVOD

V našem přístupu k dětem a ke vzdělávání vycházíme především z koncepce lesních mateřských škol, (dále LMS). Základem je především každodenní pobyt v lese a respektující přístup, založený na nenásilné komunikaci a rovnocenném vztahu mezi dospělými a dětmi. Příroda a bytí venku je základní přirozenou potřebou dětí.

Lesní rodinný klub na Tišnovsku Kalužníček (dále jen Kalužníček) byl jedním z prvních v republice. První rady a inspirace jsme tehdy získávali z dolnorakouské školky Waldfexxx, která měla za sebou tehdy již mnoholeté zkušenosti, navíc je kulturně zasazena do země, kde LMS měly již tehdy několik desítek let starou tradici. Mnohé z prvotního knowhow z této školky u nás přetrvává dodnes.

Od doby našeho vzniku se neustále vyvíjíme. Každý z průvodců, každá z koordinátorek, každá rodina s dětmi zanechala svůj otisk. Inspirujeme se prvky z waldorfu, montessori, intuitivní a lesní pedagogiky. Kalužníček je jedinečným prostorem utvářeným dětmi, jejich rodinami a průvodci.

VIZE KALUŽNÍČKU

Vedeme děti k samostatnosti, fyzické a psychické odolnosti, empatii a schopnosti vyjádřit své potřeby a pocity. K tomu jim často může pomoci každodenní pobyt v přírodě. Děti mají čas a prostor na to, čemu se chtějí věnovat. Základem je volná hra. Podporujeme děti v rozvoji (sebe)poznání, zvědavosti a kreativity, čímž se přirozeně vzdělávají. Aktivitu dětem předkládáme tak, že je sami děláme. Kdo se přidá, může s námi tvořit, zpívat, pracovat, hrát si, tancovat,... Kdo ne, věnuje se tomu, čemu právě potřebuje, a pokud k tomu potřebuje naši pomoc, jsme k dispozici. Můžeme tak reagovat na to, co naše děti právě nejvíce potřebují, co jim vyhovuje. Individuálně i skupinově.

LES

Les vnímáme jako nejbezpečnější a přirozené prostředí pro vývoj dítěte. Pro děti je místem pro zklidnění, kreativitu, prostorem pro neomezené pohybové aktivity a svobodnou hru. Dává nám příležitost poznávat sebe sama a rozvíjet vztahy mezi sebou. Les je nám také velkou učebnou, kde děti přirozeně rozvíjí svou senzitivitu, získávají znalosti a dovednosti o přírodě a vztazích v ní. Les je výjimečný prostor pro rozvoj fantazie, kde se můžeme setkat s různými lesními bytostmi. Les je místem, kde děti získávají větší resilienci a budují svou imunitu.

MIMO LES

Místem, odkud vyrážíme na výpravy a kam se rádi vracíme, kde se můžeme převléknout, vysušit nebo ohřát, kde nás čeká oběd a kde nás najdou rodiče, je zahrada na okraji Lomničky. Stojí zde zateplená jurta se vším potřebným komfortem - šatnou, umývárkou, toaletami a terasou. Jurtu využíváme nejvíce v zimě, kdy uvnitř obědváme a odpočíváme. Po celý rok je na zahradě v provozu ohniště, blátivá kuchyňka, houpačky, dřevěné herní prvky, keříkové schovky, stromové prolézačky a záhonky. V zázemí často společně pracujeme - hrabeme listí, řežeme klacky a chystáme třísky, zatloukáme hřebíky, kutáme a kutíme, na jaře pečujeme o záhonky a v létě a na podzim sklízíme úrodu.

Během roku vyrážíme na výpravy za kulturou a poznáním do okolních vesnic a měst. Navštěvujeme divadla, planetárium, galerie, knihovny, ekologické výukové programy na Lipce apod. Jedním z nejoblíbenějších cílů je Pejškov, kam se vypravujeme za mláďaty a zájemci se mohou projet místními lesy na koni.

HRA

V přírodě je veškerá učební látka přirozeně nachystána tak, aby ji každý člověk objevil, jakmile k ní dozraje. Každé dítě a vlastně každý člověk je věčným objevitelem. Pokud děti ponecháme s důvěrou sobě samým, budou si hrát. Každé dítě si hraje trochu jinak, každé rozvíjí, co právě nejvíce potřebuje. Některé děti si hrají ve skupině, jiné raději stranou. Některé děti vyhledávají akční, pohybové hry, jiné raději staví domečky. Všechny si ale hrají naplno. Všechny si hrají správně. Dovolme dětem, aby ve hře objevily své silné stránky a staly se samy sebou. Při hrách využíváme co nejvíce přírodní zdroje a naši fantazii. Průvodkyně mají v batozích dost materiálu na tvoření, a tak mohou vznikat pohádkové postavy, vynálezy, zbraně, co jen ke hře potřebujeme. Do Kalužníčku si nenesíme vlastní hračky, narušuje to spontánní hru a představivost, dělá to nepořádky ve vztazích. Výjimkou může být v batůžku ukrytý talisman pro štěstí a odvalu.

PRAVIDLA

Většina pravidel v Kalužníčku souvisí s bezpečností, s ochranou osobních hranic a přírody. V Kalužníčku používáme základní 3 pravidla:

- Pravidlo STOP A DOST: Pokud je něco přes mou hranici, řeknu STOP A DOST. Vedeme děti k tomu, aby si mezi sebou vždy vyjádřili co konkrétně se jim nelíbí.
- Pravidlo DRŽÍME SE SKUPINY (VIDÍME SE).
- Pravidlo CHRÁNÍME PŘÍRODU.

Pravidla předáváme srozumitelně a ověřujeme, zda děti rozumí jejich smyslu. Pravidla si každodenně opakujeme a zvědomujeme si, že slouží k tomu, aby nám spolu bylo dobře.

BEZPEČNOST

Naše zkušenost je, že děti, které si váží sebe samých takových, jaké jsou, znají a ctí své hranice. Většina úrazů spočívá v přecenění či neodhadnutí sil. Náš přístup je takový, že dětem nepomáháme překonat překážky, na které samy nestačí. Kdo chce lézt na strom, musí na něj vylézt sám. Pokud si dítě věří, leze ze své vlastní vůle, v souladu s potřebou svého těla a mysli. Tím je dítě většinou v bezpečí. Nesnažíme se však vyvolat dojem, že je žádoucí lézt na strom. Zůstat pod stromem, je stejně dobré. Důležité je pouze, kde se cítíme dobře a v bezpečí, pro každého je to jiné, a to je v pořádku. Stále hlídáme prostor hry, zejména u dynamických dětí.

S bezpečností nám rovněž pomáhají různá pravidla, která každodenně připomínáme. Např.: Klacíky nosíme špičkou dolů. S klacky neběháme. Zápasíme pouze v k tomu vymezeném prostoru, se zápasením souhlasí obě strany. Pokud pracuji s nožem, domluvíme se s průvodcem na místě a činnosti, kterou budu provádět. S otevřeným nožem nikam nechodím, pouze sedím na místě. Pokud lezu na strom, upozorním na to průvodce.

Přesto se občas malá zranění přihodí. Většinou stačí pofoukat. Průvodci prošli výcvikem první pomoci. Vždy u sebe nosíme lékárníčku a telefon.

KONFLIKTY

V Kalužníčku tvoříme bezpodmínečně přijímající prostředí. Vnímáme každý svou jedinečnost a přece společně tvoříme celek. Každý z nás má nějaké hranice toho, co ještě zvládneme a co už je příliš. Poznáváme, co nám je nepříjemné a učíme se to vyjadřovat. V Kalužníčku se věnujeme tomuto tématu

tak často, jak je třeba, velcí i malí. Právě řešení a překonávání konfliktů je cestou k rozvoji sebe sama a společnému žití v souladu a porozumění. Jak se vyrovnat se skutečností, že ten druhý vidí věc jinak a přitom si nezaslouží být jakkoliv ponižován? Stojí to mnoho emocí, komunikace, objímání,... Společně hledáme způsoby, jak konflikty řešit důstojně tak, aby na obou stranách bylo po jejich odeznění čisto.

AGRESIVITA

Agresivita je přirozená součást každého z nás. V Kalužničku se učíme s agresivitou pracovat. Zcela nepřijatelná je zraňující slovní nebo fyzická agresivita. Učíme se agresivitu použít ven v bezpečném prostředí například pomocí hry a pohybu. Proto v Kalužničku děti mohou zápasit, prát se, bojovat a je-li to třeba, jdeme do toho s nimi. Zápasení má svoje pravidla. Obě zápasící strany musí vědět, že je to hra a obě strany se této hře musí účastnit dobrovolně.

ADAPTACE

Do Kalužničku přicházejí děti, které se těší na změnu prostředí, dětský kolektiv a nové zážitky, ale i děti, které si procházejí různě dlouhým a různě náročným adaptačním procesem. Některé děti jsou spokojené od první chvíle, některé citlivěji prožívají odloučení od rodičů a potřebují se opakovaně utvrzovat v tom, že se pro ně rodič vždy vrátí. Každé dítě a každá rodina má v tomto svůj jedinečný příběh. Kalužniček nabízí podporu a adaptační období, které může strávit rodič s dítětem v provozu Kalužničku. S adaptací pomáhá Klubík Kalužničku, který mohou rodiče navštěvovat jednou týdně (v úterky) před nástupem k pravidelné docházce do Kalužničku. Při zahájení docházky do Kalužničku může rodič dítě doprovázet prvních 14 dnů. V tomto období může být s dítětem po celou dobu, nebo odejít na část či celé dopoledne. Je to také čas, kdy rodiče mohou s průvodkyněmi konzultovat adaptační proces jejich dítěte. Po uplynutí 14 dnů již dítě zůstává v Kalužničku bez doprovodu rodičů. U dětí, které mají adaptační obtíže, je v pořádku nechat je ještě nějakou dobu doma, případně zkrátit jejich docházku, vyzvedávat je po obědě apod.

Někdy je odloučení těžké více pro rodiče než pro dítě. Děti však pro zvládnutí nové situace potřebují cítit jistotu a důvěru svých rodičů. Dá se říct, že pokud tuto změnu ustáli rodiče, děti ji zvládly vždy. Celý tým Kalužničku má s těmito situacemi bohaté zkušenosti a je rodičům oporou. Všichni v Kalužničku máme širokou náruč pro všechny děti, které ji potřebují, a je nás dost na to, abychom s láskou a pochopením pomohli prožít a odejít smutek po mami či tátovi a ponechat každému prostor, aby se stesk časem změnil na těšení.

ZDRAVÍ

Děti, které se pravidelně hýbou na čerstvém vzduchu, zcela přirozeně zlepšují svoji fyzickou kondici a imunitu. Děti z Kalužničku dokážou po čase ujít pořádný kus cesty, aniž by si toho vůbec všimly, jsou otužilejší a odolnější vůči infekcím, které se na čerstvém vzduchu šíří méně. Odolnost dětí roste s počtem dní, které s námi v týdnu stráví, a také s tím, jak dlouho chodí do Kalužničku.

V případě nemoci nebo únavy, která by dítěti bránila si den naplno užít, je nutné dítě doma vyležet a odpočinout. Dítě zůstává doma také pokud je infekční, má vši, roupi či jiné parazity a zároveň je nezbytné informovat (přímo nebo anonymně přes koordinátorku) ostatní rodiny, aby se zabránilo dalšímu šíření infekce.

POČASÍ A OBLEČENÍ

V Kalužníčku se nebojíme žádného počasí a umíme si užít den v dešti, větru, mrazu nebo když sluníčko pálí. Scházíme se venku a jsme v přírodě, co nejvíc to jde. Aby v tom dětem bylo příjemně a mohly se soustředit na své projekty a hry, potřebují vhodné oblečení.

Výjimečně se setkáváme s počasím, které je extrémní - bouřky, velký vítr, ostrý mráz, spalující výheň. Průvodkyně sledují počasí a reagují na ně - např. za silného větru nechodíme z bezpečnostních důvodů do lesa, v případě mrazu nebo hrožících bouřek zkrátíme výpravu nebo se držíme poblíž zázemí. Někdy se stane, že klidným dětem, které se tolik nezahřejí pohybem, je dříve zima. Díky tomu, že je se skupinou vždy více průvodců, můžeme děti rozdělit a promrzlé vzít do zázemí vytopené jurty.

DEN V KALUŽNÍČKU

I když je každý den v Kalužníčku jiný a jedinečný, jsou věci, které se nemění, následují předvídatelně jedna za druhou. Tyto každodenní rituály pomáhají dětem orientovat se v průběhu dne a přinášejí jim pocit jistoty a bezpečí.

- **Ráno** se s dětmi scházíme v zázemí do 9.00.
- **Od 9.30 do 10.00 máme ranní kruh.** Děti svoláváme svolávací písničkou. Pozdravíme se - každý si může vybrat na přivítanou z dózy jdoucí po kruhu oříšek nebo kousek sušeného ovoce a říct kým je, či jak si ten den připadá - děti si vymýšlejí pro každý den nějaké originální jméno, či řeknou své, nebo prostě pošlou dózu dál. Sdílíme vzájemně, co potřebujeme, témata často vyplývají z měnící se přírody a z toho, co se děje kolem nás. Na konci ranního kruhu se společně domlouváme na cíli výpravy.
- **Od 10.00 do 13.00 je Kalužníček na výpravě.** Máme kolem zázemí mnoho bližších i vzdálenějších cílů s různými lákadly. Tato místa jsme si s dětmi pojmenovali: Kouzelná louka, Gumídkový les, U, Raketa, Pláž, Ostrov, Smolníček, Mamutí jáma,... V průběhu roku se děti dostávají do kondice a tak se naše výpravy prodlužují. S příchodem teplejších jarních dnů větší děti s oblibou zůstávají na "prodloužené výpravě" celý den. Máme tu potok, rybníky, pole, louky a lesy všude kolem. Pestrost okolní přírody umožňuje každému užít si den po svém - od běhání po louce přes stavění bunkrů a domečků až po pozorování a lov raků a dalších vodních bezobratlých živočichů v potoce.
- **Ve 13.00 oběd** započneme společnou děkovací básničkou. Po obědě si každý umyje a utře nádobí, které použil. Dokud vše není uklizeno a hotovo, máme čas na prohlížení a čtení knížek nebo tiché odpočívání. Po obědě je také čas pro vyzvedávání dětí. Pro některé menší děti je celodenní docházka náročná, proto rodinám doporučujeme trávit poobědový čas spolu.
- **Od 13.45 odpočinek v pelíšku.** Potřeba odpočinku je individuální. Snažíme se to s dětmi respektovat a v pelíšku být na jednom místě, nerušit ostatní. Naším rituálem je zazpívání ukolébavky a čtení pohádky, kterou děti vybraly z knihovničky nebo přinesly z domu. Některé děti poslouchají příběh, jiné usnou.
- **Po odpočinku od 14.30** mají děti odpolední svačinku, hrajeme si, tvoříme, zpíváme a povídáme s dětmi až do příchodu rodičů.

ROK V KALUŽNÍČKU

Na každý školní rok průvodkyně připravují Roční plán Kalužníčku, kde je na každý měsíc vždy vypsáno téma a činnost, které se linou celým měsícem, plánovaný výlet, případně slavnost. Zásadní pro nás je, jak rok prožíváme v souladu s přírodou a s ohledem na schopnosti a dovednosti dětí:

- **V září** nám přibude ke známým dětem mnoho nejen maličkých nováčků. Neděláme dlouhé výpravy a hodně času věnujeme opakování pravidel a řešení konfliktů. V přírodě pomalu končí léto, ještě jsou kytičky, travičky a lístečky, chodíme si hrát k rybníku a sbíráme jablka a jiné ovoce, které roste podél cest. Zrají jeřabiny, šípky, hložinky, navlékáme z nich korálky. Na zahrádce pak sklízíme poslední úrodu.
- **Dožínková slavnost** – slavnost završení plodného léta a také úvodní a seznamovací slavnost v Kalužníčku. Zvané jsou celé rodiny, mohou nás navštívit i bývalé Kalužníčkové děti, které se nám už rozkutálely do škol. Kromě setkávání, sdílení, hodování a muzicírování v tento den mlátíme obilí z klasů, zkoušíme je rozemlet, někdy pečeme placky, někdy si zrníčka či mouku odnášíme na pečení domů.
- **V říjnu a listopadu** pomaličku přituhuje. Zažíváme vodu všemi smysly a užíváme si bláto. V přírodě se to žlutí a červená. Pořád jsou ještě jablčka u cest a na zahradě, moc rádi si je opékáme na ohni. Z barevných listů můžeme vytvářet landartové obrazce, navlékat a vázat girlandy. Je to také čas draků, rytířských soubojů s klacky, schovek ve spadaném listí. Vaří se blátové knedlíčky a polívčičky. Kutáme díry do Austrálie.
- **Podzimní slavnost a posvícení předškoláků** – kolem podzimní rovnodennosti či svátku sv. Martina. Slavíme, že se příroda ukládá k zimnímu spánku a zvědomujeme si důležitost světla. Vyrábíme lucerničky a dělíme se o jejich světlo. Světla neubude, když se o ně člověk rozdělí. Probíhá rituál, kterým se ustanovuje skupinka předškoláků - vydávají se za tmy pouze se svíčkou symbolicky hledat dary, kterými byli obdařeni. Scházení, sdílení, muzicírování, hodování, veselí.
- A pak už je **prosinec a advent**. Čas, kdy si světla a tepla opravdu vážíme. Čím méně je ho v přírodě, tím více si je hýčkáme v sobě. S adventem je spojeno mnoho kouzelného: příběhů, písni, her i tvoření.
- **Vánoční slavnost**. Ozdobíme si vlastnoručně nachystanými ozdobami stromeček, zaneseme zvířátkům do lesa něco na zub, a pak už jen hodujeme, muzicírujeme a radujeme se, že jsme spolu.
- **V lednu a únoru** všichni vyhlížíme sních. A když napadne, to je pak opravdová sláva. To pak stavíme ze sněhu všechno možné, koulujeme se, sáňkujeme a bobujeme, a když jsou opravdu, ale opravdu dlouhé a silné mrazy, dokonce chodíváme bruslit a klouzat se na rybníček. Pozorujeme ptáčky na krmítku a stopujeme lesní zvířata. Když sníh nepadá, vyhraje si s blátem.
- **Březen a duben**, to už ale opravdu ptáci zpívají jinak. Je to cítit všude kolem i světlo je nové, radostné. První kytičky už se ukazují, jehnědy a kočičky kvetou. Blíží se Velikonoce a k těm se váže rovněž spousta příběhů, písniček i tvoření. V potůčcích to vře, všechno je slyšet divoce. Jaro do nás vlévá radost.
- **Jarní slavnost**. Rovnodennost a příchod jara. Výletní slavnost - zveme celé rodiny na putování přírodou, které je završené vynášením Morany. Pěkně ji vyšňoříme a se zpěvy a bubnováním ji zapálíme a hodíme po proudu, ať už je pryč a může přijít jaro.
- **V květnu a červnu** sluníčka přibývá, bláta ubývá, ale zase nám narostla tráva a spousty kytíček na panenky a věnečky. Začátek léta je nejvytádnějším obdobím roku. Děti již bývají dobře s Kalužníčkem a jeho pravidly srostlé, konfliktů ubývá, díky teplému počasí se téměř veškeré aktivity odehrávají venku.
- **Závěrečná slavnost** se odehrává v červnu, kolem slunovratu a svátku svatého Jana. Je to nejdůležitější slavnost v roce, protože mimo pravidelné scházení a sdílení, společné hodování a veselí, slavíme přechodový rituál našich předškoláčků, na které čekají různé školy. Je čas se rozloučit, předat dětem důvěru v jejich samostatnost a kompetence, v to, že dožrály pro další

životní etapu. Součástí rituálu je symbolická cesta ve znamení čtyř živlů, po které děti procházejí bez rodičů a mladších kamarádů, pouze v doprovodu průvodce. Po zdolání cesty a úkolů získávají dary, s jejichž pomocí zapalují oheň a připravují slavnostní bylinný nápoj.

- **O prázdninách** Kalužníček nabízí 3 týdny prázdninového provozu a několik tematických příměstských táborů, které jsou často přístupné i starším sourozencům a dalším kamarádům.

PŘEDŠKOLNÍ PŘÍPRAVA

Každé dítě dozrává svým tempem a způsobem. Každé je zvědavé a zvědavé, každé se neustále vyvíjí, každé se přirozeně neustále učí nové věci. Dokud není hodnoceno a srovnáváno, nepochybuje o sobě. Naprostá většina dětí se těší do školy. Ve chvíli, kdy se ale ze školy a přípravy na ni stane povinnost, mnohé se těšit přestanou. Proto u nás předškolní příprava není povinná, ale má v Kalužníčku své nepostradatelné místo. Pro děti, které se zajímají o písmena a číslice, chtějí se cvičit v grafomotorice nebo řešit zábavné úkoly je tu každý den prostor s průvodcem, nachystaným pomoci, kde je třeba. Některé děti vyžadují pracovní listy, jiné píšou písmena do písku, krupice, někdo si rád zahraje společenské hry. Některé děti mají potřebu čas v Kalužníčku využít pro volnou hru nebo hry s kamarády a osvojovat si tak zase jiné kompetence a dovednosti. O předškolní přípravě vždy komunikujeme s rodiči předškoláků na společné schůzce na podzim. Vyjasníme, co znamená a jak probíhá předškolní příprava v Kalužníčku a na individuální schůzce se domluvíme, jak má probíhat právě pro jejich dítě.

ANGLIČTINA

V mnoha kulturách je angličtina součástí komunikace již od nejtělejšího věku a děti ji nasávají přirozeným způsobem. V Kalužníčku podporujeme děti v přijímání angličtiny jako celistvého komunikačního systému. Děje se tak prostřednictvím dobrovolníků ze zemí EU, které Kalužníček každoročně hostí v rámci programu Evropského sboru solidarity. Jsou to mladí hraví lidé, kteří chtějí být s dětmi a neváhají si s nimi anglicky povídat, hrát a tvořit. Angličtina má své místo i na ranním kruhu, kde se anglicky počítáme a dobrovolníkům překládáme důležitá slova. Dobrovolníci angličtinu používají také v komunikaci s průvodkyněmi. Děti tak slyší angličtinu denně a když se potřebují s dobrovolníky domluvit, prostě to zkouší;).

RODIČE

Kalužníček, tehdy pod jménem Lesní rodinný klub na Tišnovsku, založili rodiče. Sehnali prostředky, vybudovali zázemí, mnozí se stali průvodci i koordinátory. Bez rodičů by Kalužníček nevznikl. Stejně jako na začátku jsou rodiny důležitou součástí školkového života - setkáváme se nejen při každodenním provozu, ale také na slavnostech, akcích pořádaných spolkem Za sebevědomé Tišnovsko nebo na brigádách v zázemí. Rodiny v Kalužníčku jsou různorodé, je to vskutku pestrá a inspirativní společnost! Všechny však spojuje postoj k výchově a vzdělávání a záleží jim na tom, jak děti tráví svůj čas. Tím, že je Kalužníček tak akorát velký, rodiny se vzájemně dobře znají a často spolu tráví čas i mimo Kalužníček, vypomáhají si hlídáním nebo vožením dětí. Prostor Kalužníčku se vlastně stává takovým společným rodinným hřištěm, rozšířením prostoru rodiny na bezpečné, láskyplné prostředí, jen s více lidmi, s více dospělými vzory, které mohou děti obohatit.

KOMUNIKACE

Kalužníček je otevřený a přístupný tak, aby se v něm rodiny cítily bezpečně a jistě. Rodiče každý týden obdrží emailem zpravodajství, ve kterém se dozví aktuální informace a zážitky z uplynulého týdne pohledem průvodkyň včetně odkazu na fotogalerii. Rodiče mají volný přístup do Kalužníčku a mohou se na průvodkyně kdykoliv obrátit. Pro naléhavé záležitosti je k dispozici uzavřená WhatsApp skupina. V případě potřeby mohou rodiče požádat průvodkyně o individuální schůzku nebo naopak. Jednou ročně zveme rodiče na individuální konzultaci, ideálně ve složení oba rodiče a dvě průvodkyně. Tyto konzultace probíhají v říjnu pro rodiče nově nastoupených dětí, tzn. po adaptaci dítěte. V listopadu pro rodiče dětí předškoláků a v prosinci pro zbývající rodiče. V průběhu školního roku také zveme všechny rodiče na společné schůzky (= Kaluž).

PUTOVNÍ SKUPINA

Do tzv. "Putovníků" je možné zapsat dítě starší 4 let, které tuto fyzicky i psychicky náročnější variantu zvládnou. Putovníci se každý čtvrtek vydávají na celodenní výlety po Tišnovsku. Putovní skupina nevyužívá zázemí jurty. V případě velmi špatné předpovědi počasí, se shání zázemí (klubovny, DDM, domy u spřátelených rodin,...) a pro odpočinek v teple (mezi 13-15 h). Putovníci mj. umožňují dětem poznávat Tišnovsko svým vlastním tempem, orientovat se v mapě, využívat hromadnou dopravu a mnohé další.

ODBORNÁ POMOC RODIČŮM A DĚTEM

Rodičovství, výchova a vzdělávání je někdy příliš velký oříšek jak pro rodiče, tak pro průvodkyně. Dělíme se tak o možnost nasát informace a nechat si pomoc od odborníků:

- **Psychologické poradenství v RC Studánka v Tišnově**
<https://www.studanka-tisnov.cz/poradenstvi/psycholog/>
- **Speciálně pedagogické poradenství v RC Studánka v Tišnově**
<https://www.studanka-tisnov.cz/poradenstvi/specialne-pedagogicke-poradenstvi/>
- **Fyzioterapie pro matku a dítě v RC Studánka v Tišnově**
<https://www.studanka-tisnov.cz/poradenstvi/fyzioterapie-pro-matku-a-dite/>
- **Logopedie v RC Studánka v Tišnově** <https://www.studanka-tisnov.cz/poradenstvi/logopedie/>
- **Pedagogicko - psychologická poradna v Boskovicích**
<http://www.opppvyskov.cz/index.php/pracoviste/boskovice>, tel.: 516 454 178, Mgr. Veronika Chmelová
- **Edial centrum s.r.o.**, Banskobystrická 265/185, 621 00 Brno-Řečkovice, <https://www.edial.cz/>,
PORADENSKÉ A TERAPEUTICKÉ CENTRUM PRO DĚTI A DOSPĚLÉ